

Skrót regulaminu

Każdy może nadsyłać rozwiązania zadań z numeru n w terminie do końca miesiąca $n + 2$. Szkice rozwiązań zamieszczamy w numerze $n + 4$. Można nadsyłać rozwiązania czterech, trzech, dwóch lub jednego zadania (każde na oddzielnej kartce), można to robić co miesiąc lub z dowolnymi przerwami. Rozwiązania zadań z matematyki i z fizyki należy przysyłać w oddzielnych kopertach, umieszczając na kopercie dopisek: **Klub 44 M** lub **Klub 44 F**. Oceniamy zadania w skali od 0 do 1 z dokładnością do 0,1. Ocenę mnożymy przez współczynnik trudności danego zadania: $WT = 4 - 3S/N$, gdzie S oznacza sumę ocen za rozwiązania tego zadania, a N – liczbę osób, które nadesłały rozwiązanie choćby jednego zadania z danego numeru w danej konkurencji (**M** lub **F**) – i tyle punktów otrzymuje nadsyłający. Po zgromadzeniu **44** punktów, w dowolnym czasie i w którejkolwiek z dwóch konkurencji (**M** lub **F**), zostaje on członkiem **Klubu 44**, a nadwyżka punktów jest zaliczana do ponownego udziału. Trzykrotne członkostwo – to tytuł **Weterana**. Szczegółowy regulamin został wydrukowany w numerze 2/2002 oraz znajduje się na stronie deltami.edu.pl

Termin nadsyłania rozwiązań: 31 III 2017

Zadania z fizyki nr 630, 631

Redaguje *Elżbieta ZAWISTOWSKA*

630. Samolot leci z prędkością u po prostej poziomej, przechodzącej nad głową obserwatora. W pewnej chwili obserwator widzi samolot w kierunku, który tworzy z pionem kąt φ . Jaki kąt z pionem tworzy w tej samej chwili kierunek, wzdłuż którego dociera do obserwatora dźwięk silnika samolotu? Prędkość dźwięku wynosi v . Rozważ przypadki $u < v$ oraz $u > v$.

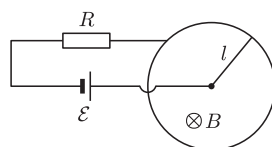
631. Na powierzchni poziomej znajdują się dwa jednakowe, cienkościennie walce o masie m każdy. Osie walców są równoległe, promienie są równe R . Na początku jeden z walców spoczywa, a drugi toczy się bez poślizgu w kierunku pierwszego z prędkością ruchu postępowego v_0 aż do centralnego, sprężystego zderzenia. Współczynnik tarcia kinetycznego walców o podłoże jest równy μ , tarcie między walcami jest zaniedbywalne. Znaleźć maksymalną odległość między walcami po zderzeniu.

Rozwiązania zadań z numeru 9/2016

Przypominamy treść zadań:

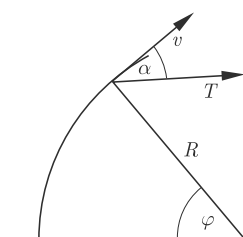
622. Motocyklista porusza się po torze w kształcie okręgu. Ruszając z miejsca, chce jak najszybciej osiągnąć maksymalną prędkość. Jaką część okręgu przebędzie zanim osiągnie ten cel?

623. W obwodzie przedstawionym na rysunku 1, metalowy pręt może obracać się wokół środka metalowego pierścienia o promieniu l . Drugim końcem dotyka pierścienia. Siła tarcia w ruchomym kontakcie wynosi F . Jednorodne pole magnetyczne o indukcji B jest prostopadłe do powierzchni pierścienia. Siła elektromotoryczna ogniwa wynosi ε , opór obwodu jest równy R . Znaleźć ustaloną prędkość pręta i natężenie prądu w obwodzie.

Rys. 1

622. Podczas rozpędzania motocyklista musi optymalnie wykorzystać siłę tarcia. Oznaczmy przez α kąt między prędkością v i maksymalną siłą tarcia T (rys. 2) w pewnej chwili podczas rozpędzania. Równania ruchu motocyklisty w kierunku stycznym i prostopadłym do toru mają postać: $m \frac{dv}{dt} = T \cos \alpha$ oraz $\frac{mv^2}{R} = T \sin \alpha$. Różniczkując względem czasu drugie równanie i uwzględniając pierwsze, otrzymujemy:

Rys. 2

$$\frac{2mv}{R} \frac{dv}{dt} = T \cos \alpha \frac{d\alpha}{dt}, \quad \frac{2v}{R} = \frac{d\alpha}{dt}.$$

Prędkość kątowna motocyklisty w rozważanej chwili dana jest wzorem $\omega = \frac{v}{R} = \frac{d\varphi}{dt}$, stąd $2\varphi = \alpha + \text{const}$. W chwili początkowej $\varphi = 0$ i $\alpha = 0$, zatem $\text{const} = 0$. Gdy motocyklista osiąga maksymalną prędkość, $\alpha = \frac{\pi}{2}$, $\varphi = \frac{\pi}{4}$, co odpowiada $\frac{1}{8}$ okręgu.

623. Gdy pręt obraca się z prędkością kątowną ω , w wyniku zmiany strumienia pola magnetycznego Φ_B przez powierzchnię obwodu powstaje siła elektromotoryczna indukcji, której wartość wynosi

$$\varepsilon_{\text{ind}} = \frac{\Delta \Phi_B}{\Delta t} = \frac{\pi l^2 B}{T} = Bl^2 \omega / 2.$$

Natężenie prądu w obwodzie dane jest wzorem $I = (\varepsilon - Bl^2 \omega / 2) / R$. Warunek równowagi momentów sił działających na obracający się ze stałą prędkością kątowną pręt ma postać $BlI^2 / 2 = Fl$, stąd $I = 2F / (Bl)$. Z porównania wzorów na natężenie prądu otrzymujemy ustaloną prędkość kątowną pręta:

$$\omega = \frac{2(Bl\varepsilon - 2RF)}{B^2 l^3}.$$